

Muistio

17.07.2015

TEM/1204/03.01.08/2015

Viite: LVM lausuntopyyntö 15.6.2015, LVM/1114/03/2014

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto yhteisrakentamis- ja yhteiskäyttölaista

Lain soveltamisala

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että liikenne- ja viestintäministeriö on ottanut lainvalmistelussaan lähtökohdaksi direktiivin soveltamisalaa laajemman mallin yhteisrakentamiseen liittyvien oikeuksien ja velvoitteiden soveltamisessa. Uudessa sähkömarkkina-laissa (588/2013) säädettiin sähkön toimitusvarmuudelle jakeluverkoissa entistä tiukemmat rajat, mikä edellyttää mittavia investointeja verkostoihin. Tässä yhteydessä kaikki keinot alentaa investointikustannuksia ovat tervetulleita. Mittavat investoinnit sähköverkkoihin avaavat myös mahdollisuuksia teleyrityksille hyödyntää yhteisrakentamista.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa perusteluissaan, että yhteisrakentamislain vastavuoroisuus edistäisi parhaiten verkkotoimijoiden yhteistyöhalua ja siten yhteiskäyttöä ja yhteisrakentamista ja näistä koituvia kustannushyötyjä kaikille toimijoille. Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy tähän näkemykseen. Myös soveltamisalan rajaus siten, että yhteistoiminnan osapuolena tulee aina olla viestiverkkojen verkkotoimija, on direktiivin lähtökohdat huomioiden perusteltu.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää Viestintävirastoa oikeana tahona riidanratkaisuelimeksi. Riitatilanteiden ratkaisemisessa on hyvä, että riidanratkaisun tueksi asetetaan erillinen asiantuntijatyöryhmä takaamaan riittävä asiantuntemus eri verkostojen erityispiirteistä.

Keskitetty tietopiste

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan valtio-omisteinen, Suomen Erillisverkot –konserniin kuuluva Johtotieto Oy toimisi yhteisrakentamisdirektiivin (2014/61/EU) edellyttämänä keskitettynä tietopisteenä, josta olisi saatavilla tiedot olemassa olevista ja suunnitelluista verkkojen rakentamishankkeista. Johtotieto Oy:lle annettaisiin julkinen hallintotehtävä ja se voisi laissa säädettyin perustein rajoittaa tietojen luovutusta esimerkiksi kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Esitysluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin tietopalvelun tehtävistä ja todettaisiin, että tietopalvelun tuottajana toimii Johtotieto Oy. Esitysluonnoksen 6 §:ssä säädettäisiin verkkotoimijoiden tiedonantovelvollisuudesta Johtotieto Oy:lle.

Työ- ja elinkeinoministeriön mielestä esityksessä kuvatun tietopisteen tehtävien keskittäminen yhteen paikkaan on tarkoituksenmukaista, vaikka direktiivi mahdollistaisi myös useamman keskitetyn tietopisteen nimeämisen. Esitys-

luonnoksesta tulisi kuitenkin nykyistä selvemmin käydä ilmi, voisiko myös viranomainen tai muu yritys kuin Johtotieto Oy toimia tietopisteenä. Ja jos joku muu yritys pystyisi myös suoriutumaan tehtävästä, miksi ja millaisen prosessin jälkeen tietopisteeksi on päädytty esittämään Johtotieto Oy:ä. Niin ikään samoilla ja läheisillä markkinoilla mahdollisesti toimivien yritysten lausunnoissaan tai muutoin esittämät näkemykset esityksestä on syytä huomioida.

Koska lakiesityksen perusteella Johtotieto Oy saisi tosiasiallisen monopoliaseman ja sille annettaisiin julkinen hallintotehtävä, esityksessä olisi nykyistä yksityiskohtaisemmin perusteltava esitetty vaihtoehto. Esimerkiksi Toteuttamisvaihtoehdot –kohdassa ei ole käsitelty alalla mahdollisesti toimivia yrityksiä eikä Johtotieto Oy:n valintaa keskitetyksi tietopisteeksi tai sitä, miksei vaihtoehtoisesti viranomainen voisi hoitaa po tehtävää. Sen sijaan esityksen kohdassa suhde perustuslakiin Johtotieto Oy:n valintaa on perusteltu jossain määrin käsiteltäessä julkisen hallintotehtävän antamista. Valintaa on perusteltu sillä, että yhtiö on valtio-omisteinen, sille on kertynyt erityisasiantuntemusta tietopalvelun tarjoamisesta, eikä viranomaisilla ole käytössään vastaavaa asiantuntemusta. Ehdotuksen kilpailuvaikutuksia on lyhyesti sivuttu kohdassa 5.1 Taloudelliset vaikutukset viittaamalla Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 106 artiklaan sekä kansalliseen kilpailulakiin.

Kilpailuneutraliteettinäkökulma tulee huomioida, jos/kun keskitetyksi tietopisteeksi harkitaan valtion määräysvallassa olevaa yritystä, joka toimii samankaltaisesti myös markkinoilla, joilla on kilpailua. Yrityksen ei tule monopoliasemansa turvin saada sellaista etuutta, jota se voisi hyödyntää viereisillä markkinoilla kilpaillessaan muiden toimijoiden kanssa. Kilpailuneutraliteetin kannalta selkeintä olisi, jos tietopisteenä toimisi viranomainen tai yritys, joka ei toimisi läheisillä kilpailluilla markkinoilla. Jos tietopisteeksi nimetään yritys, joka toimii kilpailutilanteessa markkinoilla, sen tulee esitysluonnoksen 5 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kiinnittää huomiota kilpailulain 4 a luvun kilpailuneutraliteettisäännöksiin. Jatkovalmistelussa tulisi myös huomioida eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain (19/2003), eli ns. avoimuuslain, erilliskirjanpitovelvollisuutta koskevat säännökset, jos yrityksellä olisi po. toiminnon lisäksi myös muita toimintoja.

Taloudelliset vaikutukset –kohdassa olisi hyvä käsitellä esityksen arvioituja vaikutuksia muille yrityksille siinä määrin kuin se on mahdollista.

Kannatettavaa on, että tietopisteen tiedot olisivat laajasti niitä tarvitsevien käytössä ja niitä olisi luovutettava oikeudenmukaisin ja kohtuullisin ehdoin eikä hinnoittelu saisi olla syrjivää. Esityksen perusteluissa ei kuitenkaan yksityiskohtaisemmin avata, mitä käytännössä tarkoitetaan oikeudenmukaisilla ja kohtuullisilla ehdoilla. Esimerkiksi kohtuullisena hinnoitteluna ei voitaisi pitää ylikompensoivaa hinnoittelua. Ehdotetun 8 §:n mukaan Viestintäviraston tehtävänä on lain yleinen valvonta. Ehdotuksen perusteluissa olisi syytä nimenomaisesti todeta, että Viestintävirasto valvoo myös tietopalvelun hinnoittelua, jonka tulee olla kohtuullinen ja joka ei saa olla tiettyä käyttäjää tai käyttäjäryhmää syrjivä.

Muulle kuin viranomaiselle annettavan julkisen hallintotehtävän osalta pyydämme huomioimaan oikeusministeriön mahdollisesti työryhmässä tai lausunossaan esittämät näkemykset esitysluonnoksesta ja perustuslain 124 §:stä.

Riku Huttunen
Osastopäällikkö
Ylijohtaja

Tatu Pahkala
Ylitarkastaja

JAKELU

LVM kirjaamo, TEM kirjaamo